

Datum 2019-08-26
Dokumenttyp Yttrande
Diarienummer 2019/0146
Ert diarienummer Ju2019/01281/L4
Handläggare Mille Salomaa Lindström

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Ett säkert statligt ID-kort – med e-legitimation (SOU 2019:14)

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten för delaktighet lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet, MFD, välkomnar förslag från 2017 års ID-kortsutredning som minskar antalet bedrägerier som sker med hjälp av förfalskade identitetshandlingar. MFD ser positivt på en statlig e-legitimation som säkerställer tillgången till viktiga samhällsfunktioner för alla.

MFD har följande synpunkter på utredningens förslag.

MFD ser allvarligt på att personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan ta sig till den utfärdande myndighetens lokaler, inte kan erhålla statligt id-kort med funktionen resehandling samt pass. Detta utgör en begränsning av individens rörelsefrihet och rättskapacitet. Förfarandet kan därför anses strida mot Sveriges åtaganden i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, särskilt artikel 12 om likhet inför lagen. MFD förordar därför en lösning med mobila id-kortstationer och att den utfärdande myndigheten besöker den sökande där hen befinner sig för att möjliggöra att alla kan erhålla statligt id-kort med funktionen resehandling samt pass.

MFD förordar möjligheten att statliga identitetshandlingar i undantagsfall får lämnas ut till bud.

Myndighetens synpunkter

Kravet på personlig inställelse vid ansökan och vid utlämnande av identitetshandlingar är centralt och finns till för att säkerställa korrekta statliga fysiska identitetshandlingar. Utredningen föreslår att personer som på

grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller hög ålder inte kan ta sig till den utfärdande myndighetens lokaler ska kunna använda sig av ett bud i denna process. Personlig inställelse ska dock vara ett krav om id-kortet ska ha funktionen resehandling. Motsvarande ordning gäller redan idag vid ansökan och utlämnande av pass.

MFD ser allvarligt på att personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan ta sig till den utfärdande myndighetens lokaler, inte kan erhålla resehandlingar. MFD noterar i detta sammanhang att hög ålder i sig inte torde utgöra ett skäl för att inte kunna ta sig till utfärdande myndighets lokaler, varför det bör utgå som ett rekvisit. Att inte kunna få en resehandling utfärdad om man på grund av en funktionsnedsättning eller sjukdom inte personligen kan inställa sig hos den utfärdande myndigheten är ett stort intrång på dessa individers möjlighet till rörelsefrihet och en begränsning av deras rättskapacitet.

Sverige har anslutit sig till FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken tar sin utgångspunkt i denna konvention och slår fast att personer med funktionsnedsättning ska uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i ett samhälle med mångfald som grund. Artikel 12 i konventionen slår fast principen om likhet inför lagen och i artikel 18.1.b) och c) fastslås att personer med funktionsnedsättning inte ska berövas sin rätt att erhålla, äga eller använda dokumentation om sitt medborgarskap och att de ska ha rätt att lämna vilket land som helst, även sitt eget. MFD konstaterar att dagens lagstiftning och utredningens förslag (avsnitt 10.2.7 och 10.4.1) inte efterlever konventionen i detta avseende. MFD anser därför att utredningens förslag gällande statligt id-kort med funktionen resehandling och förslag kring utlämnande av pass snarare befäster ett redan existerande hinder för ett antal individer.

I betänkandet presenterar utredningen en möjlig alternativ lösning för det statliga id-kortet, utan funktionen resehandling, som går ut på att använda mobila id-kortstationer och att den utfärdande myndigheten personligen träffar den sökande på den plats där hen befinner sig vid ansökningstillfället (avsnitt 10.2.7 Personlig inställelse, s. 233 f.). Detta alternativ motsvarar enligt utredningen därmed den säkerhetsnivå som finns vid personlig inställelse i den utfärdande myndighetens lokaler och garanterar alla individers rättsförmåga. Frågan om säkerhetsnivån i den alternativa lösningen formuleras på följande sätt i betänkandet: ”Ansökan kan göras på samma sätt

som när den görs i utfärdarens ordinarie lokaler och säkerhetsnivån motsvarar därmed den som gäller för det vanliga ansökningsförfarandet.” Utredningen påtalar att vissa utlandsmyndigheter använder mobila passtationer för att medborgare med långt avstånd till ambassaden ska kunna ansöka om resehandlingar.

MFD bedömer och förordar att lösningen med mobila id-kortstationer även borde kunna användas vid ansökan och utfärdande av resehandlingar. Lösningen bör endast vara till för individer som inte har någon möjlighet att ta sig till eller vistas i utfärdande myndighets lokaler och bör styrkas med intyg. Med en bra tillgänglighet och hög service på den utfärdande myndigheten bedömer MFD att det är en begränsad grupp individer som berörs av undantaget att personligen inställa sig i utfärdande myndighets lokaler, och därmed bör eventuella merkostnader vara försumbara.

Vid utlämnade förordar MFD alternativet med bud vad gäller det statliga id-kortet, med eller utan funktionen resehandling, samt pass. Detta bedömer MFD vara möjligt då utredningen konstaterar att det inte är i utlämnandesteget som de stora riskerna finns. De rutiner som utredningen föreslår gällande ansökan och utlämnande av det statliga id-kortet utan funktion som resehandling ska då gälla.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Emelie Lindahl och utredare Mille Salomaa Lindström (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

Malin Ekman Aldén

Mille Salomaa Lindström

